

Bijlage II: Dyslexiebeleid van het Avicenna College

Inleiding

Op het Avicenna College voeren we een duidelijk beleid op het gebied van dyslexie. Dit houdt in dat ernaar gestreefd wordt om dyslectische leerlingen zo vroeg mogelijk op te sporen en zo goed mogelijk te begeleiden tijdens hun schoolloopbaan. Deze begeleiding heeft als doel dat de leerling leert omgaan met zijn dyslexie, zodat hij een diploma kan halen op het niveau waarvoor hij de capaciteiten heeft en ook daarna kan functioneren in het vervolgonderwijs, tijdens een baan en in de maatschappij.

Bij het centraal eindexamen worden aan dyslectische leerlingen dezelfde eisen gesteld als aan andere leerlingen. Wel hebben dyslectische leerlingen recht op extra tijd en er mogen soms bepaalde hulpmiddelen gebruikt worden. Daarom ligt de nadruk in de jaren voor het eindexamen (en zeker in de bovenbouw) op het leren omgaan met dyslexie en het gebruik van hulpmiddelen om op die manier aan de gestelde eisen te kunnen voldoen.

In december 2004 is het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs door het Ministerie van Onderwijs naar alle middelbare scholen verzonden. In tegenstelling tot wat wel eens wordt gedacht, bevat het Protocol Dyslexie VO geen wettelijke regelingen en bepalingen, waaraan alle middelbare scholen verplicht zijn zich te houden. Daarentegen bevat het tal van aanbevelingen, aanwijzingen, richtlijnen en lesvoorbeelden op het gebied van signalering en begeleiding van dyslectische leerlingen. In het woord vooraf wordt gesteld: "Doel van het Protocol is om scholen een werkwijze aan te bieden om te komen tot een eenduidige en effectieve begeleiding van leerlingen met dyslexie in het Voortgezet Onderwijs. Uitgangspunt van het Protocol is dat een goede afstemming moet plaats vinden tussen datgene wat de dyslectische leerling aan hulp 'vraagt' en de begeleiding die de school kan bieden."¹ Er zijn wel wettelijke bepalingen voor dyslectici m.b.t. het centraal eindexamen. Het Protocol Dyslexie VO is als uitgangspunt genomen voor het samenstellen van een eigen Protocol Dyslexie voor het Avicenna College. Hierin wordt in grote lijnen uiteengezet hoe dyslectische leerlingen in de brugklas gesignaleerd worden, hoe met de dyslectische leerlingen omgegaan wordt en welke faciliteiten aan deze leerlingen verleend worden tijdens hun schoolloopbaan en het eindexamen.

1. Leerlingen die al op de basisschool zijn getest op dyslexie

In toenemende mate wordt dyslexie bij een leerling al op de basisschool gesignaleerd. Steeds vaker komen leerlingen in de brugklas met een dyslexieverklaring. In dat geval vindt de volgende procedure plaats:

1.1. Geldige dyslexieverklaring en geldig psychologisch onderzoeksverslag

Allereerst moet er een kopie van de dyslexieverklaring en van het onderzoeksverslag op school aanwezig zijn in het leerlingdossier. Een geldig psychologisch onderzoek moet voldoen aan de criteria, zoals die zijn gedefinieerd door de Stichting Dyslexie Nederland (2000):

De test moet zijn afgenomen door een erkend GZ-psycholoog (met BIG registratie).

De test moet de volgende onderdelen bevatten:

- een onderkende diagnose;
- een verklarende diagnose;
- een handelingsgerichte diagnose.

Uit de test moet de conclusie komen dat er bij de desbetreffende leerling sprake is van dyslexie.

2. Signalering: dyslexiescreening

In de eerste weken van het schooljaar vindt in alle eerste klassen de dyslexiescreening plaats. Deze screening wordt uitgevoerd volgens de aanbevelingen van het landelijke Protocol Dyslexie VO (2004).

¹ Henneman, K., Kleijnen, R., & Smits, A., (2004). Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs : Deel 1 - Achtergronden, beleid en implementatie. 's-Hertogenbosch: KPC Groep.

Wij hebben in overleg met de aan onze school verbonden psycholoog een stappenplan gemaakt voor dyslexiescreening en, indien nodig, verder onderzoek ter voorbereiding op eventuele doorverwijzing naar de psycholoog. De eerste, en voor de meeste leerlingen laatste, stap is:

Basisschoolinformatie bekijken. Heeft de leerling een normale leesontwikkeling doorgemaakt? In dat geval is geen verder onderzoek nodig.

3. Dyslexieonderzoek

3.1. Informatieverzameling

Uit de screening komt een aantal leerlingen naar voren bij wie sprake zou kunnen zijn van dyslexie. Voordat we deze leerlingen aanmelden voor verder psychologisch onderzoek, verzamelen de remedial teachers extra informatie. Hiervoor:

- nemen wij de Dyslexietest van Muiswerk op cognitief niveau van de leerling af;
- nemen wij het Pi-dictee + de Brus-Klepel DMT af;
- van leerlingen die op bovenstaande toetsing uitvallen, verzamelen wij nadere informatie bij de mentoren en de talendocenten middels gerichte vragenlijsten;
- de resultaten leggen wij voor aan de psycholoog.

Wij maken voor alle leerlingen die als dyslectisch aangemerkt staan persoonlijke dyslexiepassen.

3.2. Dyslexieonderzoek door de remedial teachers

Dyslexieonderzoek door de remedial teachers wordt onder schooltijd afgenomen, duurt doorgaans twee lesuren, bestaat uit een aantal testen op de computer, een schriftelijke test en een mondelinge test, en vindt plaats op school.

3.3. Dyslexieonderzoek door de psycholoog

Als de remedial teachers sterke aanwijzingen hebben gevonden voor dyslexie, worden deze leerlingen doorverwezen naar de psycholoog. Het psychologisch onderzoek wordt uitgevoerd door de psycholoog die aan onze school verbonden is. Hij komt hiervoor op school, dus in een vertrouwde setting voor de leerling. Dit onderzoek bestaat uit een uitgebreid diagnostisch gesprek, indien nodig in combinatie met een aantal kleine testjes.

3.4. Afhandeling onderzoek

- De ouders ontvangen een verslag van het onderzoek. Dit gebeurt tijdens een persoonlijk gesprek tussen de betreffende leerling, zijn of haar ouder(s) of verzorger(s) en de remedial teacher. Als er sprake is van dyslexie, ontvangen de ouders ook de dyslexieverklaring. Kopieën van beide documenten worden in het leerlingdossier bewaard.
- De psychologische test heeft een geldigheid van twee jaar. De dyslexieverklaring blijft altijd geldig en kan ook gebruikt worden bij een vervolgstudie.
- De dyslectische leerlingen worden op de dyslexielijst geplaatst en krijgen een dyslexiepasje.

3.5. Latere aanmelding voor een dyslexieonderzoek

Aanmelding voor een dyslexieonderzoek gedurende de verdere schoolcarrière komt incidenteel voor. Mentoren en docenten die signalen opvangen van een leerling met ernstige lees-/spellingproblemen en/of mogelijke dyslexie, moeten dit zo spoedig mogelijk doorgeven aan de remedial teachers. Zij gaan deze signalen analyseren en de betreffende leerling op talig gebied nader onderzoeken.

4. Begeleiding door de remedial teachers

4.1. Begeleiding gedurende de eerste twee leerjaren

Gedurende de eerste twee leerjaren kunnen de dyslectische leerlingen één keer per week, als de ouders dat willen, begeleid worden. Dit gebeurt in kleine groepjes of individueel. Hiervoor is een ruimte beschikbaar met computers.

In deze lessen:

worden de leerlingen gecoacht; worden so's en repetities voorbereid en nabesproken; wordt geoefend op sites van de methodes; worden er spellingregels van de (vreemde) talen aangeleerd; en wordt gewerkt met de dyslexiesoftware van Kurzweil.

4.2. Na de eerste twee leerjaren

Na de eerste twee leerjaren is er geen begeleiding meer van de remedial teachers. Wel blijven ze beschikbaar voor leerlingen en docenten voor eventueel advies. In uitzonderingsgevallen kan hiervan afgeweken worden. Voor het examen doen de remedial teachers aanbevelingen voor eventuele hulpmiddelen en/of aanpassingen.

5. Contact met ouders

5.1. De ouderavond

Zodra zij de dyslexie onderzoeken hebben afgerond, organiseren de remedial teachers samen met teamleiders van de onderbouw een ouderavond voor de ouders van dyslectische leerlingen in de eerste klas. Op deze avond kunnen de ouders vragen stellen en krijgen zij:

uitleg over wat dyslexie is, informatie over handige websites, informatie over sites bij de methodes, informatie over hulpmiddelen en adviezen over hoe ze hun kind kunnen helpen.

5.2. Evaluatie

Bij ieder rapport krijgen de ouders een evaluatieformulier over de inhoud en het verloop van de RT-lessen. Dit formulier gaat ook naar de mentor en wordt bewaard in het leerlingdossier.

5.3. Contact op verzoek

Indien de ouders dit wensen, is er altijd de mogelijkheid tot een persoonlijk gesprek met de remedial teacher van hun kind. Ouders kunnen hiervoor contact opnemen met de mentor, waarna de remedial teacher contact zal leggen met de ouders.

6. Begeleiding in de klas in de onder- en bovenbouw

Uitgangspunten van dit beleid zijn:

Elke docent weet welke leerlingen in zijn klas dyslectisch zijn.

De docenten weten hoe ze met deze leerlingen om moeten gaan.

Ten aanzien van de omgang met dyslectische leerlingen zijn de volgende richtlijnen geformuleerd:

- de dyslexielijst
- voorleesbeurten
- tijdig opgeven
- lettertype
- extra tijd
- mondelinge overhoringen
- spellingfouten
- hulpmiddelen

6.1. De dyslexielijst

De dyslexielijst bevat de namen van alle dyslectische leerlingen van de school. Deze wordt gegenereerd uit de klassenscan en is voor elke docent zichtbaar in het leerlingvolgsysteem. Tijdens het schooljaar wordt de lijst ook bijgehouden en worden wijzigingen via de mail en middels het leerlingvolgsysteem doorgegeven aan de docenten. Alle leerlingen die op deze lijst staan, hebben een persoonlijke dyslexiepas (bijlage 1) gekregen. Indien nodig kan de leerling zijn pasje laten zien. In de praktijk zal dit vooral voorkomen bij nieuwe of vervangende docenten.

6.2. Voorleesbeurten

De docent overlegt met de dyslectische leerling of hij wel of niet mee wil doen aan voorleesbeurten.

Eventueel kan de docent aan de betreffende leerling de mogelijkheid geven om de leesbeurt van te voren (thuis) voor te bereiden.

6.3. Tijdig opgeven

De docent geeft so's en repetities tijdig op. Repetities minimaal een week van te voren en aangekondigde so's meer dan een dag van te voren. Een weekplanner is een hulp hierbij en een periodeplanner is nog beter. Dyslectische leerlingen moeten de te leren stof over meerdere dagen kunnen verdelen.

6.4. Lettertype

De docent levert de so's en repetities aan in lettertype Arial, lettergrootte 12. Dit is tevens de letter die als standaard gebruikt wordt op het examen. Gekopieerde opdrachten moeten een vergelijkbare lettergrootte hebben. Indien de leerling dit wenst, kan een vergroting aangeboden worden. De docent geeft geen onverwachte gedicteerde overhoringen.

6.5. Extra tijd

Als uit het dyslexierapport blijkt dat een leerling extra tijd nodig heeft bij het maken van proefwerken en so's, kan er, eventueel in overleg met de remedial teacher, afgesproken worden voor welke vakken dat nodig is. Extra tijd geven, is bijvoorbeeld mogelijk door leerlingen nog even in de pauze te laten doorwerken en evt. in de pauze voorafgaand aan de les. Als dat niet mogelijk is, kan ook overwogen worden om het aantal opgaven voor deze leerlingen te beperken. Vooral overlappende vragen bieden hier mogelijkheden.

Extra tijd kan ook al op een eenvoudige manier aan dyslectische leerlingen worden gegeven door aan hen het eerst de proefwerken te geven en hun proefwerken als laatste op te halen. Indien organisatorische elementen (zoals het surveillancerooster) het niet toelaten de dyslectici te voorzien van extra tijd, zullen de remedial teachers zorgen voor de benodigde faciliteiten. Dit kan in de vorm zijn van een apart lokaal waar de dyslectische leerlingen hun schoolexamens in alle rust kunnen maken met de voor hen zo nodige extra tijd.

Bij leestoetsen hebben sommige leerlingen, zowel in de onder- als in de bovenbouw, zeker extra tijd nodig. Dit moet in het onderzoeksrapport vermeld staan en bij de remedial teachers bekend zijn. De docent regelt dit in overleg met de leerling en/of de remedial teacher. Dyslectische leerlingen hebben bij ons het recht om leestoetsen, toetsen met een fors leesgedeelte en toetsen waarvoor veel leeswerk vereist is, bij de remedial teacher te maken. Hiervoor kunnen afspraken gemaakt worden tussen leerling, docent en remedial teacher. De te leren stof kan in kleinere stukken verdeeld en overhoord worden. Bij het vak Nederlands kan i.p.v. de hele tekst van een dictee een gatentekst met de beoogde toetsingswoorden gegeven worden. Ook kunnen dyslectische leerlingen vaak het tempo van nakijken tijdens de les niet bijhouden en laten daardoor fouten zitten. Een oplossing hiervoor is het geven van antwoordbladen.

Richtlijn voor extra tijd is 25% van de totale duur van de toets. Een schriftelijke overhoring van twintig minuten, kan voor de dyslectische leerling worden uitgebreid naar 25 minuten, enzovoort.

6.6. Mondelinge overhoringen

In uitzonderingsgevallen geeft de docent waar nodig en waar mogelijk aan de dyslectische leerlingen de mogelijkheid om proefwerken en so's mondeling te doen. Hier kan beperkt gebruik van gemaakt worden, eventueel in overleg met de remedial teacher.

6.7. Spelfouten

Bij de zaakvakken worden spelfouten niet meegerekend, tenzij het om vakinhoudelijke kennis gaat. Bij de talen worden dyslectische spelfouten niet meegerekend. De talensecties hebben afspraken gemaakt over welke fouten ze wel en welke ze niet tot de dyslectische fouten rekenen en hebben dit op papier gezet. De remedial teachers krijgen hiervan een kopie. Deze afspraken zijn ook duidelijk voor leerlingen, ouders en collega's. Een alternatief voor het niet rekenen van dyslectische fouten is het gebruik van een laptop met spellingcontrole.

6.8. Hulpmiddelen

Wanneer er in overleg met de remedial teachers en de teamleiders een hulpmiddel is aangevraagd, verleent de docent zijn medewerking. Een hulpmiddel kan een laptop zijn, wellicht met Kurzweil. Dat is software waarmee teksten qua opmaak gemakkelijk aangepast of voorgelezen kunnen worden. Dyslectische leerlingen hebben toestemming in alle werkboeken te schrijven. De school betaalt de kosten.

7. Vrijstellingen

Informatie over wettelijke bepalingen t.a.v. mogelijke vrijstellingen is te vinden in het Inrichtingsbesluit WVO.

7.1. Vrijstellingen op het Avicenna College

In de eerste drie leerjaren van havo en vwo worden geen vrijstellingen gegeven. Naast Nederlands en Engels zijn Frans en Duits verplicht.

In de bovenbouw havo worden geen vrijstellingen gegeven. Alleen in het profiel 'cultuur en maatschappij' is een tweede moderne vreemde taal verplicht. Havoleerlingen kunnen dat vak dus vermijden door een ander profiel te kiezen dan 'cultuur en maatschappij'.

Er worden in principe geen vrijstellingen gegeven in de bovenbouw van het vwo.

7.2. Criteria voor vrijstellingen in het vmbo

In de tweede klas van het vmbo kan in zeer uitzonderlijke gevallen vrijstelling gegeven worden voor Frans of Duits. De directie bepaalt of er sprake is van een uitzonderlijk geval. Criteria hiervoor zijn:

- De leerling moet in het bezit zijn van een geldige dyslexieverklaring.
- Uit het bijbehorende onderzoeksrapport, of een ander onderzoek door een deskundige uitgevoerd, moet blijken dat de leerling over voldoende capaciteiten beschikt om het vmbo-t diploma te halen.
- Ook de betreffende vakdocenten zien mogelijkheden voor de leerling om het vmbo-t diploma te halen.
- Er moet zijn aangetoond dat de dyslexie dermate belemmerend werkt, dat de leerling niet op het bij hem passende niveau kan functioneren.
- Er moet zijn aangetoond dat er geen andere oorzaken zijn voor het niet op niveau functioneren.
- Er moeten afspraken gemaakt zijn over het volgen van vervangende lessen en door welke docent deze gegeven worden.

7.3. De procedure voor het toekennen van een vrijstelling

De procedure voor het indienen van een verzoek om een vrijstelling voor een tweede moderne vreemde taal en het toekennen daarvan, is als volgt:

- De mentor of de ouders dienen een verzoek in bij de teamleider van de onderbouw. Dit verzoek moet schriftelijk zijn en met valide redenen omkleed.
 - Het verzoek moet liefst voor het einde van het eerste of tweede leerjaar en uiterlijk in oktober van het tweede of derde leerjaar binnen zijn.
 - In de tweede klas wordt met een definitieve keuze van de vrijstelling gewacht tot het eerste rapport, zodat de resultaten zowel voor het vak Frans als voor het vak Duits bekend zijn.
 - Er vindt een secuur overleg plaats tussen de directie, de remedial teachers, de vakdocenten en de mentor.
 - Een van de remedial teachers verzamelt alle benodigde informatie, zoals cijfers in klas 1 en 2, adviezen van de rapportvergaderingen, basisschoolgegevens, de mogelijkheden voor vervangende lessen en zij raadpleegt het onderzoeksrapport. Ze maakt hier een verslag van en zendt deze informatie naar alle betrokkenen.
 - De teamleider bepaalt of het verzoek gegrond is en verleent wel of geen vrijstelling voor Frans of Duits. Bij een positieve uitslag meldt hij dit bij de inspectie. Ook coördineert de teamleider de vervangende lessen.
- Voor alle duidelijkheid:** ieder verzoek voor vrijstelling van een taal wordt apart bekeken. Indien aan iemand dispensatie is verleend, kan een ander hieraan geen rechten ontleen.

8. Het School- en Eindexamen

8.1. Het Centraal Schriftelijk Eindexamen

Artikel 55 van het Eindexamenbesluit geeft de directeur de bevoegdheid toe te staan dat een kandidaat met een beperking, waaronder dyslexie, het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de directeur de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Het is voldoende als aan de inspecteur van onderwijs gemeld wordt aan welke leerlingen welke faciliteiten verleend worden. Hiervoor kan een aantal aanpassingen en hulpmiddelen ingezet worden.

8.2. Aanpassingen en hulpmiddelen bij het schriftelijk Centraal Examen

De gangbare aanpassingen voor dyslectische kandidaten zijn verklanking (voorlezen van teksten), een geschikte lettergrootte en extra tijd (maximaal een half uur). Niet toegestaan zijn spellingkaarten of een digitaal woordenboek. Ook een andere beoordeling van examenonderdelen (met name spelling) is niet toegestaan. Het gebruik van de computer als schrijfgerei is bij alle papieren, schriftelijke examens voor alle kandidaten, dus ook dyslectische kandidaten, toegestaan en bij dyslectische kandidaten wellicht voor de hand liggend. Voorwaarde voor aanpassing van de wijze van examinering op grond van artikel 55 van het Eindexamenbesluit is een deskundigenverklaring.

Lettergrootte

De papieren centrale examens worden sinds 2013 standaard geleverd in puntgrootte 12. Tot 2012 was de standaard puntgrootte 11. Het basislettertype is Arial. Puntgrootte 12 is een adequate lettergrootte voor kandidaten met een leesbeperking. Door de grotere standaardletter en het vervallen van de noodzaak om zelf te vergroten, wordt de organisatielast voor scholen verlicht, wordt het risico op onbedoelde schending van de geheimhouding gereduceerd en worden incidenteel voorkomende vergrotingsfouten – met name bij tekeningen, tabellen en grafieken – voorkomen.

Als in uitzonderlijke gevallen een extra vergrote letter of een andere steunkleur gewenst is, kan de school hiervoor direct voorafgaand aan de afname onder strikte voorwaarden zorgen. (Overgenomen uit de brochure "KANDIDATEN MET EEN BEPERKING – CENTRALE EXAMENS VO EN REKENTOETS VO 2015" van het College voor Toetsen en Examens.)

8.3. Aanpassingen en hulpmiddelen bij het digitaal Centraal Examen

Bij de digitale examens in Examentester (algemene vakken BB en KB en de rekentoets voor alle schooltypen) wordt een dyslexievariant geleverd die voorzien is van de mogelijkheid van spraak. Bij de algemene vakken BB en KB is dat natuurlijke spraak, bij de rekentoets computerspraak.

In januari 2016 heeft het College voor Toetsen en Examens besloten om spellingcontrole toe te staan voor dyslectische kandidaten. Dit geldt ook voor examens waarbij spelling meeweegt bij de beoordeling. Bij computerexamens is vergroting niet mogelijk en niet nodig. Ten aanzien van extra tijd gelden dezelfde regels als bij papieren examens.

8.4. Voorwaarden die hierbij gesteld worden

- Een geldige dyslexieverklaring.
- De aanpassingen of hulpmiddelen dienen vermeld te staan bij de begeleidingsadviezen in een geldig psychologisch onderzoeksrapport dan wel vermeld staan in een geldige deskundigenverklaring.
- De te nemen maatregelen moeten ook getroffen zijn bij het schoolexamen en ook in eerdere vergelijkbare situaties tijdens de schoolloopbaan.
- De inspecteur dient zo spoedig mogelijk op de hoogte gesteld te worden.

8.5. Het schoolexamen

Zoals vermeld staat bij de voorwaarden voor het inzetten van aanpassingen en hulpmiddelen bij het centraal eindexamen, moeten de maatregelen ook al bij het schoolexamen getroffen zijn. Het zal ook duidelijk zijn dat het omgaan met bepaalde hulpmiddelen nogal wat vaardigheden vergt. Ook om die reden is het noodzakelijk dat een leerling al eerder tijdens de schoolloopbaan hiervan gebruik heeft kunnen maken (zie ook het examenreglement havo/vwo, artikel 12).

8.7. Rol van de remedial teachers

Aan het begin van de schoolexamenperiode doen de remedial teachers aanbevelingen aan de examencommissie voor eventuele aanpassingen en/of hulpmiddelen voor de examenkandidaten. Dit doen ze na bestudering van het verslag van het dyslexieonderzoek en de deskundigenverklaring en op basis van inventarisatie bij de leerlingen.

8.8. Rol van de examencommissie

De examencommissie zorgt, indien nodig, voor een computer/laptop en regelt extra tijd. Aan het begin van het examenjaar stelt de examencommissie, op basis van de aanbeveling van de remedial teachers, vast welke faciliteiten verleend worden en bespreekt dit met de leerling.

8.9. Rol van de docenten

Wanneer er een verzoek is voor bepaalde aanpassingen en/of hulpmiddelen, werken de docenten er, in overleg met de examencommissie en daar waar mogelijk, aan mee dat faciliteiten beschikbaar zijn (bijvoorbeeld een vergrote versie, of een digitale versie van een toets).

Rotterdam, mei 2016

Dyslexiepas

Naam: **Manal Daman**

Klas: 1B1

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of het spellen op woordniveau.

Wat kan de docent doen?

- Indien mogelijk mondeling overhoren i.p.v. schriftelijk.
- Schriftelijk werk in vergroot lettertype Arial (14 punten) aanbieden.
- Zorgen voor een duidelijke lay-out van leerstof en toetsen. Aantal taken reduceren/minder stof bij toetsen (dit is toegestaan). Samenvatting van de les (uitleg/aantekeningen) meegeven.
- Spelfouten niet meerekenen als de spelling van het woord niet relevant is.
- Geen onvoorbereide leesbeurt geven.
- Extra tijd verlenen bij schriftelijke overhoringen, proefwerken en examens. *Richtlijn voor extra tijd is 25% van de totale duur van de toets.* Laat de leerling de benodigde lesstof ook uit andere bronnen halen (bijv. Youtube, internet, dvd's).

Wat kan de leerling zelf doen?

- Huiswerk in je agenda schrijven. Laat dit controleren door je docent.
- Vooruit kijken en plannen (agenda gebruiken).
- Op tijd beginnen met het maken en leren van huiswerk en toetsen.
- Het maak- en leerwerk afwisselen en/of verspreiden over meerdere dagen.
- Pauzes nemen en goed voor jezelf zorgen (voldoende slaap/rust, regelmatig eten en ontspannen).

Samenvatting dyslexiebeleid van het Avicenna College

Deze beknopte versie van 'dyslexiebeleid van het Avicenna College' is bedoeld voor personeelsleden van ISG het Avicenna College die werken met de dyslectische leerlingen van onze school.

In december 2004 is het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs door het Ministerie van Onderwijs naar alle middelbare scholen verzonden. Dit protocol bevat geen wettelijke regelingen en bepalingen, maar richtlijnen, lesvoorbeelden, aanwijzingen en aanbevelingen. Op het Avicenna College voeren wij een duidelijk beleid op het gebied van dyslexie. Wij, de docenten, het zorgteam en de directie, streven ernaar om onze dyslectische leerlingen zo goed mogelijk te begeleiden tijdens hun schoolloopbaan.

1. Dyslexie en de basisschool

Bij de intake op het Avicenna College worden de benodigde gegevens (de dyslexieverklaring en het psychologisch onderzoeksverslag) opgenomen in het leerlingdossier. Er kunnen direct maatregelen worden getroffen om de dyslectische leerling zo goed mogelijk te begeleiden.

2. Signalering: dyslexiescreening

In de eerste weken van het schooljaar vindt in alle eerste klassen de dyslexiescreening plaats. Dit gebeurt via een stappenplan, namelijk: de remedial teachers bekijken de basisschoolinformatie van elke leerling. Bij een abnormale leesontwikkeling, doen wij nader onderzoek bij de leerling op talig gebied. Leerlingen die niet onder de norm scoren, maar wel moeite hebben met diverse taalaspecten, komen uiteraard ook in aanmerking voor een dyslexieonderzoek.

3. Dyslexieonderzoek

Voordat leerlingen worden aangemeld voor verder psychologisch onderzoek, verzamelt de remedial teacher alle relevante informatie. Vervolgens worden er testen afgenomen door de remedial teacher. Als er sterke aanwijzingen zijn voor dyslexie, wordt de leerling doorverwezen naar de psycholoog die verbonden is aan het Avicenna College. Als er daadwerkelijk sprake is van dyslexie, ontvangen de ouders van de leerling en de school een dyslexieverklaring die altijd geldig blijft. De dyslectische leerling wordt op de dyslexielijst geplaatst en ontvangt een dyslexiepas.

4. Begeleiding door de remedial teachers

Dyslectische leerlingen uit klas één en twee kunnen één lesuur per week extra begeleiding van de remedial teachers krijgen. Tijdens deze lessen worden leerlingen gecoacht, worden toetsen voorbereid en nabesproken, worden er spellingsregels aangeleerd en leren zij om te gaan met de dyslexiesoftware van Kurzweil. Na de eerste twee leerjaren, blijven de remedial teachers uiteraard beschikbaar voor leerlingen en docenten voor advies.

5. Contact met ouders

In de brugklas organiseert de teamleider samen met de remedial teachers een ouderavond voor de ouders van leerlingen met dyslexie. Zij krijgen dan o.a. uitleg over het begrip dyslexie en over de faciliteiten en voorzieningen die het Avicenna College beschikbaar stelt voor hun kind. Bij ieder rapport krijgen de ouders een evaluatieformulier over de inhoud en het verloop van de RT-lessen.

6. Begeleiding in de klas

“Elke docent(e) weet welke leerlingen in zijn / haar klas dyslectisch zijn en hoe hij / zij moet omgaan met deze leerlingen.”

- **De dyslexielijst**

De dyslexielijst bevat de namen van alle dyslectische leerlingen van het Avicenna College. Deze lijst wordt regelmatig bijgewerkt en kan worden gegenereerd uit de klassenscan. Alle leerlingen die op deze lijst staan, hebben een persoonlijke dyslexiepas. Hierop staat relevante informatie omtrent dyslexie.

- **Voorleesbeurten**

De docent(e) inventariseert of de leerling wel of juist niet mee wil doen aan voorleesbeurten. In samenspraak kunnen docent(e) en leerling besluiten een voorleesbeurt thuis voor te bereiden. Weekplanners en / of periodeplanners zijn uitstekende hulpmiddelen. Indien deze niet worden gebruikt, dient de docent(e) de toetsen tijdig op te geven. Repetities worden minstens één week van tevoren opgegeven en schriftelijke overhoringen minstens één dag van tevoren.

- **Lettertype**

De docent(e) levert de toetsen in lettertype Arial, lettergrootte 12 punten.

Als uit het dyslexierapport blijkt dat een leerling extra tijd nodig heeft bij het maken van proefwerken, kan er afgesproken worden voor welke vakken dat nodig is. Extra tijd kan op eenvoudige wijze worden gefaciliteerd door de dyslectici het eerst te laten beginnen en als laatst te laten eindigen. Als organisatorische elementen (zoals het surveillancerooster) het niet toe laten om de dyslectici te voorzien van extra tijd, zorgen de remedial teachers voor de benodigde faciliteiten. Als dyslectische leerlingen het klassikale nakijktempo niet kunnen bijhouden, zijn antwoordbladen wellicht de oplossing.

Richtlijn voor extra tijd is 25% van de totale duur van de toets. Een schriftelijke overhoring van twintig minuten, kan voor de dyslectische leerling worden uitgebreid naar 25 minuten, enzovoort.

In overleg met de remedial teachers, kan de docent(e) de dyslectische leerlingen een toets, in uitzonderingsgevallen, mondeling aanbieden.

Spelfouten worden niet meegerekend bij de zaakvakken, tenzij het vakinhoudelijke kennis betreft. Dyslectische spelfouten worden bij de talen niet meegerekend. De talensecties hebben afspraken gemaakt over welke fouten zijn toe te schrijven aan de dyslexie en welke niet. Kurzweil is ons softwareprogramma, waarmee teksten gemakkelijk aan te passen zijn en waarmee teksten kunnen worden voorgelezen. Dyslectische leerlingen hebben toestemming om in alle werkboeken te schrijven. Dyslectici mogen gebruik maken van een laptop in de klas.

7. Vrijstellingen

Op één uitzondering na, worden er geen vrijstellingen gegeven op het Avicenna College. In het tweede leerjaar van het vmbo kan in zeer uitzonderlijke gevallen vrijstelling worden gegeven voor de vakken Frans of Duits. De directie bepaalt, na overleg met alle betrokkenen, of de leerling aan de criteria voldoet.

8. Het school- en eindexamen

Artikel 55 van het Eindexamenbesluit geeft de directeur de bevoegdheid toe te staan dat een kandidaat met een beperking, waaronder dyslexie, het eindexamen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat.

De toegestane aanpassing bij het schriftelijk Centraal Examen is:

- verlenging van de duur van examenonderdelen met maximaal een half uur.

Bij de digitale examens wordt een dyslexievariant geleverd die voorzien is van een spraakfunctie.

Toegestane aanpassingen en hulpmiddelen bij de schoolexamens zijn:

- verlenging van de duur van de schoolexamenonderdelen;
- spraaksynthese (middels computerprogramma Kurzweil);
- luistertoetsen speciaal voor dyslectici (waarbij extra tijd is ingelast);
- spellingcontrole (ook bij de vakken waarbij spelling meegerekend wordt).

De remedial teachers doen aanbevelingen aan de examencommissie voor eventuele aanpassingen en/of hulpmiddelen voor de examenkandidaten. De examencommissie faciliteert eventueel een computer (laptop) en extra tijd.